

Aoc's pakken CKS gezamenlijk op

Chemie in het groene lab

In Het Groene Lab komt iets moois tot stand. In dit project ontwikkelen tien aoc's 'proeven van bekwaamheid' met het daarbij behorende studiemateriaal en stellen de eindproducten aan elkaar beschikbaar. Leerlingen en docenten testen deze vervolgens onmiddellijk uit. Het Groene Lab bereidt scholen daarmee voor op de Competentie-gerichte Kwalificatie Structuur (CKS).

Leerlingen bestudeerden een theorieboek over aardappelen en verlieten na een schriftelijk examen als gediplomeerde aardappeltelers hun opleiding. Zo werkten vroeger veel agrarische scholen. Door de jaren heen veranderde de didactische aanpak, er kwam steeds meer aandacht voor de praktijk. Nu staat de CKS voor de deur. Straks leggen leerlingen een 'proeve van Bekwaamheid' af. De potentiële aardappeltelers uit bovenstaand voorbeeld krijgen bijvoorbeeld de opdracht op een duurzame manier aardappels te telen. Als voorbereiding op de 'proeve van bekwaamheid' voeren ze projecten uit en maken zo kennis met bijvoorbeeld grondbewerking, ziektebestrijding, onkruidverdelging en opslagmethodes. Achtergrondinformatie over uiteenlopende aspecten van deze teelt vinden ze op Livelink.

Kenmerken

De ontwikkeling van diverse 'proeven van bekwaamheid', projecten en achtergrondmateriaal legt veel druk op aoc's. In Het Groene Lab - een ICT-impulsproject van LNV - werken tien aoc's samen in het ontwikkelingstraject. Helicon ziet af van deelname. Lab staat voor Leer Activiteiten Bank. Deze herfst ontwikkelen de aoc's het materiaal en van januari tot maart toetsen docenten en leerlingen dit aan de praktijk. Vervolgens vindt de evaluatie plaats. De aoc's vullen een databank met een op hun regionale situatie en opleidingsaanbod afgestemde eindproducten en wisselen deze uit. De 'proeven van bekwaamheid' en het studiemateriaal beslaan de drie door LNV in het onderwijsbeleid vastgelegde aandachtspunten: een vitaal platteland, voeding en voedselveiligheid en duurteelten. De aoc's verplichten zich minimaal één compleet pakket te ontwikkelen. "Dat bestaat uit een 'proeve van bekwaamheid' met KCE-keurmerk, een beschrijving van de portfolio-opdrachten, de leeractiviteiten, achtergrondinformatie, de planning, activiteiten die voortvloeien uit contacten met organisaties buiten de groene onderwijswereld als DIV en het LEI en adviezen voor de digitale werkomgeving", vertelt programmamanager Klaas Jellema van

AOC Oost. Het bedrijfsleven krijgt de mogelijkheid het materiaal te gebruiken. Als voorbeelden noemt Jellema deelname aan projecten en het gebruik van achtergrondinformatie. "Zo bezetten aoc's een spilfunctie in de kenniscirculatie."

Voordelen

Het Groene Lab biedt veel voordelen. Jellema stelt dat in tegenstelling tot andere onderwijsvernieuwingen aoc's zich nu actief voorbereiden op een nieuwe onderwijssituatie: "Opleidingen anticiperen hiermee op de CKS. Ze beschouwen de CKS niet als een dreiging maar als een kans." Hij verwacht dat aoc's in het verleden geleerde lessen toepassen. Bij eerdere onderwijsvernieuwingen wezen ze beschuldigend naar de samenstellers van de eindtermen. Ook het ontbreken van lesmateriaal leidde tot kritiek. Jellema: "Daarbij vergaten we onze hoofdtaak, de vernieuwing van het onderwijsproces. Wanneer we de discussie over reeds vaststaande eindtermen overslaan, bevinden we ons op de goede weg." De samenwerking tussen aoc's ziet hij eveneens als een meerwaarde. In Het Groene Lab komen tegelijkertijd enkele CKS-pluspunten naar voren. Hij noemt de noodzakelijke samenwerking met professionele organisaties buiten het groene onderwijs. Jellema neemt een opleiding Bloem waarbij leerlingen een folder met informatie over hun persoonlijke bloemwerk laten drukken door een professionele drukkerij als voorbeeld: "Door een professionalisering van de opleiding, vergroot je het enthousiasme en de eigenwaarde van leerlingen. Dat geeft een extra dimensie." Ook ziet Jellema het als een pluspunt dat dit project ruimte biedt aan een eigen invulling van het leerproces door de leerlingen. Hij noemt Het Groene Lab het eerste ICT-project waarin niet de techniek maar het onderwijskundige model centraal staat. Het maatwerk naar de leerling krijgt meer vorm. De techniek stelt leerlingen in staat gemakkelijker met organisaties buiten het groene onderwijs te communiceren. "Docenten gaan weliswaar met hun tijd mee, maar de nieuwe generatie leerlingen benadert een aantal zaken toch anders."

► **Klaas Jellema: "Met Het Groene Lab bereiden we ons actief voor op de competentiegerichte kwalificatiestructuur"**

Knelpunten

Jellema noemt enkele punten die tijdens het project extra aandacht verdienen. Zo kennen aoc's uiteenlopende culturen: "Aoc's met verschillende achtergrond gebruiken straks wel één 'proeve van bekwaamheid.'" Zo verschillen de onderwijskundige achtergronden van aoc's. Alle opleidingen nemen het praktijkleren als uitgangspunt, maar verwezenlijken die verschillend. Zo past Edudelta het Projectleren toe terwijl Wellant de uitgangspunten van het Natuurlijk leren hanteert. Daarnaast varieert de onderwijskundige organisatiestructuur: "Sommige aoc's laten de didactische invulling aan de locaties over terwijl andere dit centraal regisseren." Tevens hoopt hij dat leerlingen en docenten over de grenzen van hun specialisme stappen. Het risico bestaat

dat de deelnemers zich tot hun eigen vakgebied beperken. Als voorbeeld neemt hij leerlingen Loonwerk. Leerlingen en docenten verdiepen zich bijvoorbeeld in de afstelling van een rooimachine. Instituten die breed georiënteerde vakmensen opleiden, laten hun leerlingen ook met andere sectoren kennismaken. "Bij leerlingen Loonwerk ligt dan een kennismaking met bij groenvoorzieningen gebruikte machines voor de hand", aldus Jellema. Ook digitaal bestaan er nog knelpunten. Zo beschikken nog niet alle aoc's over de technische voorzieningen om hun eindproducten via Livelink te presenteren. Een optimale digitale infrastructuur alleen is onvoldoende. Jellema: "Het gaat er ook om dat we de 'proeven van bekwaamheid' met het studiemateriaal overzichtelijk rangschikken." Ook de tijdsdruk speelt mee. Bij de samenstelling van →

het achtergrondmateriaal noemt hij het essentieel dat aoc's de laatste ontwikkelingen gebruiken: "Niemand wacht op gedateerde informatie. Wat je weet ben je kwijt."

Enthousiast

Aoc-directieleden uiten zich enthousiast. Ze roemen de gemeenschappelijke onderwijskundige visie en de grotere efficiency door de samenwerking. Directeur Onderwijs Bert Rietman van De Groene Welle: "Ik vind het ongekend dat de aoc's onderwijskundig op één lijn zitten. Door onze eindproducten te delen werken we doelmatiger." Directeur Onderwijs Sixtus Haverkamp van AOC Friesland noemt nog enkele positieve neveneffecten. Het Groene Lab dwingt aoc's door de communicatie via Livelink hun digitale voorzieningen op peil te brengen. "Daarnaast verwezenlijken aoc's één van de doelstellingen van het project GOAL. Met Het Groene Lab onderscheiden we ons van roc's." Hij verwacht voor alle aoc's bruikbare eindproducten. Dat aoc's bij de uitvoering onderdelen eventueel verschillend invullen, vindt hij geen beletsel, omdat ze unaniem de beroepssituatie als uitgangspunt nemen. Regionale verschillen, uiteenlopende stagebedrijven en de grote materiaalkeuze leiden wellicht tot verschillen. De eenduidigheid in de exameneisen voorkomt echter dat er onoverkomelijke verschillen tot stand komen. Ook Directeur Onderwijs Gerard Oud van het Clusius College onderschrijft dit. Wel waarschuwt hij voor een feeststemming bij voorbaat: "We werken aan een zinvol, motiveerend en leuk onderwijssysteem. De praktijk blijkt echter vaak weerbarstiger. Misschien denken leerlingen en docenten anders. We moeten er daarnaast voor waken dat we geen oude wijn in nieuwe zakken aanbieden. Twee dagen iets leuks en nieuws aanbieden lukt, wanneer je dat twaalf weken moet doen verandert het verhaal. Laten we het openen van de champagneflessen daarom uitstellen tot de evaluatie." ∞

Gerrit Strijbis